

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel.: 8 706 64 845,

el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos sveikatos ministerijai

2022-03-

Į 2022-03-21

Nr. (34.4-74Mr)-3-

Nr. 10-1393

DĖL NUOSTATŲ PROPORCINGUMO VERTINIMO IŠVADOS PATEIKIMO

Ekonomikos ir inovacijų ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 59 straipsnio 2 dalies 14 punktu ir Lietuvos Respublikos 2020 m. spalio 28 d. nutarimu Nr. 1218 „Dėl teisės aktų nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Teisės aktų nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimo tvarkos aprašo 12 dalimi, įvertino Jūsų 2022-03-21 raštu Nr. 10-1393 pateiktas derinti nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti psichologo profesija, proporcingumo vertinimo išvadas (toliau – Nuostatų vertinimo išvados) ir nustatė Nuostatų vertinimo išvadų trūkumų bei atitinkamai teikia komentarus/rekomendacijas:

1. Siekiant atitikti proporcingumo reikalavimą, siūlomos priemonės turėtų būti tinkamos ir pakankamos užtikrinti, kad būtų pasiektas įvardytas viešojo intereso tikslas. Siūlomos nuostatos turi veiksmingai prisidėti siekiant užsibrėžto tikslo. Atliktame nuostatų proporcingumo vertinime turi būti aiškiai nustatyta konkreti rizika ar nauda, kurią siekiama sumažinti arba padidinti priemone, paaiškinta, koku būdu ir kiek konkrečia priemone pasiekiamas konkretus tikslas (-ai). Tai yra vienas iš svarbiausių vertinimo aspektų. Priemonė turėtų būti laikoma tinkama norimam tikslui pasiekti tik tuo atveju, jei ji iš tikrųjų atspindi siekį nuosekliai ir sistemingai pasiekti tą tikslą (be prieštaravimų ar nenuoseklumo).

Atkreipiame dėmesį, kad pateiktose Nuostatų vertinimo išvadose dėl kvalifikacinių reikalavimų, kvalifikacijos tobulinimo, etikos taisyklių, įrašymo į psichologų registrą įtvirtinimo yra nurodoma, kad siekiamomis įtvirtinti nuostatomis būtų dubliuojamas medicinos psichologų reglamentavimas, kurių veikla šiuo metu aiškiai reglamentuota Lietuvoje, ir galimai turės neigiamos įtakos medicinos psichologų kvalifikacijai ir jų teikiamų paslaugų kokybei. Teisės akto projekto rengėjas Nuostatų vertinimo išvadose nepateikia argumentų dėl esamos medicinos psichologų reglamentavimo keitimo būtinybės, siekiant apsaugoti ir užtikrinti nustatytą viešąjį interesą – „Visuomenės sveikata. Vartotojų, paslaugų gavėjų ir darbuotojų apsauga“. Priešingai, Nuostatų vertinimo išvadose nurodoma:

1) Psichologo kvalifikacijos tobulinimo reikalavimų nuostatos proporcingumo vertinime nurodoma: „Dabartinis reglamentavimas nustato tik kai kurių sričių psichologų kvalifikacijos tobulinimo reikalavimus, todėl tose srityse, kuriose reikalavimas nuolat tobulinti kvalifikaciją nėra

nustatytas, įstatymo projekto nuostatos turės teigiamą poveikį, tačiau tose srityse, kur šis reikalavimas jau dabar yra privalomas (pavyzdžiui medicinos psichologams) Įstatymo nuostatos įtvirtinimas turės neigiamą poveikį, kadangi ženkliai sumažėja kvalifikacijos tobulinimo valandų skaičius, atitinkamai galimai nukentės medicinos psichologų teikiamų paslaugų kokybė. Todėl būtina suderinti galiojančias kvalifikacijos tobulino reikalavimų nuostatas su siūlomomis nuostatomis įstatymo projekte arba numatyti išimtis kam šios nuostatos nėra taikomos.¹;

2) Psichologo etikos reikalavimų nuostatų proporcingumo vertinime nurodoma: „Įstatymo nuostatos, įtvirtinančios reikalavimą laikytis psichologų profesinės etikos kodekso reikalavimų įtakos paciento saugumui neturės, kadangi reikalavimas laikytis atitinkamų asmens sveikatos priežiūros specialistus vienijančių asociacijų patvirtintų asmens sveikatos priežiūros specialisto profesinės etikos principų numatytas asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatyme.“; „Atkreiptinas dėmesys, kad jau šiuo metu nustatyti reikalavimai medicinos psichologams laikytis atitinkamų asmens sveikatos priežiūros specialistus vienijančių asociacijų patvirtintų asmens sveikatos priežiūros specialisto profesinės etikos principų, o tais atvejais, kai medicinos psichologas per vienus metus nuo paskutinio nustatyto profesinės etikos reikalavimo pažeidimo dar kartą ją pažeidė, jo licencijos galiojimas yra stabdomas. T. y. medicinos psichologams jau dabar taikoma griežtesnė, nei nustatyta įstatymo projekte atsakomybė už etikos reikalavimų pažeidimą.“

3) Psichologų registracijos registre nuostatos proporcingumo vertinime numatoma: „Šiuo metu medicinos psichologai gali teikti paslaugas asmens sveikatos priežiūros įstaigoje tik turėdami Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie SAM išduotą medicinos psichologo spaudo numerį, o nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigalioja Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo reikalavimas, kad medicinos psichologai asmens sveikatos priežiūros praktika gali verstis tik turėdami šio įstatymo nustatyta tvarka išduotą galiojančią asmens sveikatos priežiūros praktikos licenciją, todėl įtvirtinus šio įstatymo projekto nuostatas medicinos psichologams būtų taikomas dvigubas reglamentavimas bei padidinta administracinė našta (be prievolės išsiimti licenciją dar ir užsiregistruoti Psichologų registre bei vykdyti dviejuose įstatymuose numatytas analogiškas prievoles)“; „Šiuo metu norint užsiimti medicinos psichologo veikla, būtina turėti licenciją arba medicinos psichologo spaudą. Ši informacija yra viešai prieinama ir paslaugų gavėjai turi galimybę pasitikrinti paslaugų teikėjų kvalifikaciją (<https://licencijavimas.vaspvt.gov.lt/License/PublicSpecialistIndex>)“.

Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau nurodyta, bei į tai, kad medicinos psichologų profesinės kvalifikacijos įgijimo ir tobulinimo sąlygas, teisės verstis asmens sveikatos priežiūros praktika įgijimo, įgyvendinimo ir panaikinimo sąlygas, licencijos išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo reikalavimus nustato Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymas, bei siekiant išvengti papildomos administracinės naštos medicinos psichologams, be prievolės gauti licenciją dar ir užsiregistruoti Psichologų registre bei vykdyti dviejuose įstatymuose numatytas analogiškas prievoles, siūlytina teisės akto rengėjui papildyti Psichologų praktinės veiklos įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas), nurodant, kad Įstatymo

¹ Lietuvoje medicinos psichologams numatyta pareiga tobulinti kvalifikaciją: privalomojo tobulinimo trukmė – ne mažiau kaip po 60 val. kas 5 metai arba tobulinimo trukmė turi būti proporcinga metų skaičiui, t. y. vidutiniškai po 12 val. kasmet, skaičiuojant nuo asmens sveikatos priežiūros praktikos licencijos (toliau – licencija) išdavimo dienos. Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti visiems psichologams vienodą reikalavimą - ne mažiau kaip 40 valandų per 5 kalendorinius metus.

projektas medicinos psichologams yra netaikomas. Priešingu atveju Nuostatų vertinimo išvadose turėtų būti pateikiama informacija, kodėl šiuo metu esanti sistema dėl medicinos psichologų reglamentavimo nėra pakankama užtikrinti viešąjį interesą ir ją būtina keisti.

2. Teisės aktų projekto rengėjas, vertindamas Psichologų registracijos registre nuostatos proporcingumą, nurodė, kad „Nuostatos teigiamas poveikis pasireiškia psichologų paslaugų rinkos išskaidrinimu – vartotojas įgis galimybę savarankiškai pasitikrinti, ar psichologo paslaugas siūlantis asmuo turi psichologo kvalifikaciją ir suteiks galimybę vartotojui išvengti asmenų, kurie tokios kvalifikacijos neturi“. Pagrindinis Psichologų registro įtvirtinimo tikslas – sudaryti galimybę savarankiškai paslaugos gavėjui pasitikrinti, ar tokias paslaugas siūlantis asmuo turi tam reikiamą kvalifikaciją. Pažymėtina, kad Viešojo administravimo įstatymo 40 straipsnio 2 dalį licencijų išdavimo funkcijoms atlikti negali būti steigiami nauji valstybės registrai ir informacinės sistemos, jeigu Europos Sąjungos teisės aktuose ar jų įgyvendinamuosiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nėra nustatyta kitaip. Kadangi teisę užsiimti psichologo praktine veikla asmuo įgyja tik užsiregistravęs Psichologų registre, tai prilyginama licencijos išdavimui. Pagal Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 7 dalį licencija gali būti įrašas Licencijų informacinėje sistemoje, kuriuo įstatymų nustatytais atvejais suteikiama teisė vykdyti tam tikros rūšies ūkinę veiklą, todėl informacija apie asmenims išduotus psichologo pažymėjimus gali būti suvedama Licencijų informacinėje sistemoje ir asmuo įgytą teisę užsiimti psichologo praktine veikla nuo įrašo Licencijų informacinėje sistemoje atsiradimo dienos. Tokiu būdu būtų sutaupyta valstybės biudžeto lėšų, nes nebereikėtų kurti atskiro Psichologų registro. Siūlytina teisės akto projekto rengėjui patikslinti Įstatymo projektą atsisakant Psichologų registro steigimo ir psichologų registracijos jame, numatant psichologų registraciją Licencijų informacinėje sistemoje, kas iš esmės leistų pasiekti tuos pačius tikslus, nes Licencijų informacinės sistemos duomenys skelbiami viešai.

3. Pažymėtina, kad teisės aktų projekto rengėjas, vertindamas Psichologų registracijos registre nuostatos proporcingumą, o būtent Nuostatos atitiktį, susijusią su laikinai ar kartais teikiamomis paslaugomis pagal Lietuvos Respublikos Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo (toliau - Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymas) II dalį „Kvalifikacijos pripažinimas, kai siekiama teikti paslaugas laikinai ir kartais“ nurodė, kad Įstatymo projekto nuostatos yra labiau ribojančios, nei numato šį procesą reglamentuojantis Profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymas. Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalyje yra nustatoma, kad valstybės narės pilietis, kitas fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turintis pagal įsisteigimo valstybės teisės aktus įgytą teisę verstis psichologo praktine veikla, turi teisę laikinai ir kartais teikti psichologo paslaugas Lietuvos Respublikoje Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme nustatyta tvarka. Vadovaujantis Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 9 straipsnio nuostatomis, kitos valstybės narės pilietis, šiuo atveju psichologas, siekiantis teikti paslaugas laikinai ir kartais, turi pateikti tik kompetentingos institucijos nustatytus dokumentus, vadovaujantis to paties įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje nurodytu baigtiniu dokumentų sąrašu. Tačiau Įstatymo projekte yra nustatyta, kad tokie asmenys turi teisę teikti psichologų paslaugas Lietuvos Respublikoje tik laikinai užsiregistravę Psichologų registre. Tokia nuostata prieštarauja laisvo paslaugų teikimo principui, įtvirtinam Profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 7 straipsnyje. Be to, Įstatymo projekto 11 straipsnio 3 dalyje yra nustatoma prievolė 1 dalyje nurodytiems asmenims pateikti dokumentus Psichologų registro duomenų tvarkytojui.

Įvertinę Psichologų registracijos registre nuostatos proporcingumo vertinimo išvadoje pateiktą informaciją, siūlome teisės akto projekto rengėjui tikslinti Įstatymo projekto 11 straipsnyje įtvirtintas nuostatas dėl teisės laikinai ir kartais teikti psichologo paslaugas Lietuvos Respublikoje, laikantis pagrindinių principų norint laikinai ir kartais teikti paslaugas, įtvirtintų Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme.

Atsižvelgdami į pateiktas derinti Nuostatų vertinimo išvadas manome, kad teisės akto projekto rengėjas, nustatydamas bendrą psichologų veiklos reglamentavimo modelį, nepakankamai įvertino galiojančias medicinos psichologų veiklos reglamentavimo nuostatas ir nepateikė pagrįstų argumentų dėl esamos medicinos psichologų reglamentavimo keitimo būtinybės, siekiant apsaugoti ir užtikrinti nustatytą viešąjį interesą – „Visuomenės sveikata. Vartotojų, paslaugų gavėjų ir darbuotojų apsauga“.

Ekonomikos ir inovacijų viceministrė
Valeškaitė

Ieva